

A TÉVÚTRA VETŐDÖTT SORSOK FÜRKÉSZŐJE

(NAGY ZOLTÁN MIHÁLY 65 ÉVES)

Miközben ennek a jegyzetnek a megírására készülődtem, néhány percre eltűnődtem azon: mikor is találkoztam először Nagy Zoltán Mihály nevével? Majd eszembe jutott egy történet, mely azt igazolja, hogy előbb szembesültem az íróval és a neve körül kirajzolódó tisztelettel, mint a művekkel magukkal.

Akkoriban még ismert volt az Ungvár–Munkács vonalon vonatozók körében egy nehéz sorsú, azóta jobblétre szenderült eszenyi származású harmonikás férfi (becenevén: Figura), aki egyik vagonból a másikba tartva zenélt magyarul és oroszul egyaránt. Mikor elfáradt, leült valamelyik utas mellé, hogy megszámolja azt a kis alamizsnát, amit számára dobtak félbevágott flakonból készült, harmonikája fa-részére szerelt perselyébe.

Egy alkalommal éppen velem szemben ült le. Meglátta, hogy könyvet tartok a kezemben, mely felett gondolkodva magamba merültem. Megszólított. Egy pillanatra egészen meglepett, hogy nem rohant le, sőt: elnézést kért a zavarásért. Azt hittem, pénzt szeretne kérni tőlem, és már szinte automatikusan, előre megfogalmazódott bennem a válasz: diák vagyok, nekem sem elég, amit otthonról kapok. De nem ez történt. Azt kérdezte: mit olvasok? Stendhal *Vörös és fekete* című regényét tartottam a kezemben. Ezt én is olvastam, mondta a harmonikás. Beszélgetni kezdtünk. Kiderült, hogy egy világjáró és olvasott ember ül velem szemben. Majd Kárpátalja került szóba és az ő tévútra jutott élete. Ekkor mesélte reményteljesen, hogy a vonaton találkozott nemrég egy kárpátaljai íróval, akinek előadta élettörténetét, és ő megígérte neki: egyszer majd megírja. Ez az író pedig – elmondása szerint – Nagy Zoltán Mihály volt. Ekkor hallottam először a nevét.

Nem jártam utána azóta sem, hogy valóban megtörtént-e ez az ominózus beszélgetés az író és a harmonikás között. De ismerve Nagy Zoltán Mihály irodalomszemléletét és témaválasztási sajátosságait, szerintem minden további nélkül *megtörténhetett*. Úgy gondolom, szép és emlékezetes találkozása lenne ez a tévútra vetődött sorsnak és e sorsokhoz érzelmi-

morális kérdések felől közelítő írónak. Szeretném hinni, hogy vannak ma is ilyen egymásra hatások, hogy az irodalom nem válik végleg belterjessé, illetve azt, hogy az egyéni emberi sors és az irodalom találkozása érvényes esztétikai tapasztalatokat közvetítő műalkotásban ölthet testet. Hogy ilyen lehetséges, erre példát éppen Nagy Zoltán Mihály mutatott a malenykij robot sötét történelmi korszakát megidéző kisregényében, *A sátán fattyá-*ban. Ahhoz kívánok neki sok alkotóerőt és hosszú életet az *Együtt* szerkesztőségének nevében, hogy vigye tovább ezt a hagyományt legalább ilyen jó művekben. Mert nagy szükségünk lenne erre nekünk, olvasóknak.

Csordás László

